

Ancak, Agabus şehid edilmişse de nere-de öldürüldüğü bilinmemektedir (*EP* [Fr.], III/1, s. 13).

Antakya'da Habib Neccâr (Silpius) da-ğının eteklerinde, aslı bir Roma tapınağı iken Bizans döneminde kiliseye, İslâmî dönemde camiye çevrilen ve aynı adı ta-şyan binanın altındaki üç mezardan biri-nin ona ait olduğu ileri sürülmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Taberî, *Câmi'u'l-beyân*, XXII, 155-162; Mak-dîsî, *el-Bed' ve't-târîh*, III, 130-131; Sa'lebi, *'Arâisü'l-mecâlis*, s. 308-310; Fahreddin er-Râzî, *Mefâitihu'l-gayb*, XXVI, 51-61; Âlûsî, *Rû-ğu'l-me'ânî*, XXII, 220-228; İsmail Hakkı Bur-sevî, *Rûğu'l-beyân*, İstanbul 1384, VII, 377-388; "Habîbünneccâr", *İA*, V/1, s. 9-10; G. Vajda, "Habîb al-Nadjdjar", *EP* (Fr.), III/1, s. 12-13; E. Jacquier, "Agabus", *DB*, I/1, s. 259.

☞ SÜLEYMAN ATEŞ

yanışmadığı için şehid edildi. Hz. Ebû Bekir devrinde Hâlid b. Velîd kumanda-sında Müseylime üzerine gönderilen İs-lâm ordusunda Habîb'in annesi Ümmü Umâre ile kardeşi Abdullah da yer aldı. Yemâme Savaşı'nda on bir yerinden ya-ralanan Ümmü Umâre bir elini de kay-betti. Ancak oğlu Abdullah, Vahşî b. Harb ile birlikte Müseylime'yi öldürdü.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, IV, 316; İbn Abdülber, *el-İstif'âb*, I, 328; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, I, 443; a.m.f., *el-Kâmil*, II, 352; Zehebî, *Tecrîdü esmâ'i's-şahâbe*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Ma'rife), I, 118; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 306-307; II, 382; IV, 479; İsmail L. Çakan, "Abdullah b. Zeyd b. Âsım", *DİA*, I, 143.

☞ SELMAN BAŞARAN

HABİBİ

(حبیبی)

XV. yüzyıl Âzerî şairi.

Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Sâm Mirza, Azerbaycan'ın Bergüşâd kasaba-sında doğan ve fakir bir ailenin çocuğu olan Habîbî'nin küçük yaşlarda çobanlık yaparken Akkoyunlu Hükümdarı Yâkub Bey'le karşılaştığını, zeki bir çocuk oldu-ğunu anlayan sultanın onu himayesine alarak sarayında yetiştirdiğini nakleder (*Tuħfe-i Sâmî*, s. 340). Bu rivayet doğru ise Habîbî'nin Yâkub Bey'in hükümdar ol-duğu 883'ten (1478) sonra Akkoyunlu sa-rayına girdiği ve bu sırada muhtemelen yedi sekiz yaşında bulunduğu göz önüne alınarak 875 (1470) yılı civarında doğdu-ğu kabul edilebilir. Sultan Yâkub'un sal-tanatı döneminde Akkoyunlu sarayında bulunan Habîbî ilk şiirlerini bu sırada yazmış olmalıdır. Yâkub Bey'in ölümün-den (896/1490), Şah İsmâil'in iltifatına mazhar olup Safevî sarayına girdiği 907 (1502) yılına kadar geçen hayatı hak-kında kaynaklarda bilgi yoktur. Kendisi de şair olan Şah İsmâil'in (Hatâyî) ona "me-likü's-şuarâ" unvanını vermesine bakıla-rak bu süre içinde şöhretinin yaygınlık kazandığı söylenebilir.

Habîbî'nin, II. Bayezid devrinin (1481-1512) sonlarında İran'dan Anadolu'ya gel-diğini söyleyen Kınalızâde Hasan Çelebi (*Tezkire*, I, 279) ve Âşık Çelebi (*Meşâi-rü's-şuarâ*, vr. 86^a) onun Anadolu'ya geli-ş sebebi hakkında bilgi vermezler. Şah İs-mâil'in melikü's-şuarâ ilân ettiği, aynı za-manda Şii olan bir şairin çok önemli bir sebep olmadıkça kendi isteğiyle Sünnî Os-manlı padişahının yanına gideceğini dü-şünmek mâkul görünmemektedir. Nite-

kim Hamit Araslı, Yavuz Sultan Selim'in Tebriz'i aldıktan sonra (920/1514) ailele-riyle birlikte İstanbul'a götürdüğü 1700 sanatkârın içinde Habîbî'nin de bulundu-ğunu ileri sürer. Ancak Eğridirli Hacı Ke-mal'in 918 (1512) yılında tamamladığı *Câ-miu'n-nezâir*'de Habîbî'nin birçok şiiri-nin yer alması, onun II. Bayezid devrinde Anadolu'ya gelmiş olması ihtimalini güç-lendirdiği gibi şöhretinin kendisinden ön-ce bu ülkeye ulaşmış olabileceğini de dü-şündürmektedir.

Kaynaklarda Habîbî'nin Anadolu'daki hayatı hakkında bilgi yoktur. Âşık Çele-bi'nin onun için "seyahat-pîşe" demesi de (*Meşâirü's-şuarâ*, vr. 86^a) yeterli ipu-cu vermemektedir. Evliya Çelebi'nin Ha-bîbî'yi Yavuz Sultan Selim'in nedimi ola-rak göstermesi (*Seyahatnâme*, I, 411), Türk ve Fars edebiyatlarına büyük ilgi du-yan padişahın Şah İsmâil'e karşı onu hi-maye etmiş olabileceğini akla getirmek-tedir.

Tezkirelerde Yavuz Sultan Selim'in hü-kümdarlığı döneminde öldüğü kaydedi-len Habîbî'nin (Latîfî, s. 127; Kınalızâde, I, 280) vefat tarihi bilinmemektedir. Evliya Çelebi onun Sütlüce'de Câferâbâd Tek-kesi'ne defnedildiğini kaydeder (*Seyahat-nâme*, I, 411).

Habîbî'nin bugüne kadar herhangi bir eserine rastlanmamıştır. Yaşadığı dönem-deki yaygın şöhreti göz önüne alınarak Anadolu'ya gelmeden önce divan sahibi olduğu, Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmiu'n-nezâir*'e aldığı şiirleri bu divandan aktarı-dığı söylenebilir. Hacı Kemal bu şiirlerin bir kısmını Şeyhî, Safâî Mustafa Efendi, Nesîmî, Ahmed Paşa, Celâlî, Sâfî Mus-tafa Efendi, İbrâhim Bey, Ömerî, Hamdî, Halîfî, Adnî gibi Osmanlı ve Âzerî şair-lerine nazîre olarak yazılmış gibi göster-mektedir. Habîbî'nin, bu şairlerden bazı-larını daha Akkoyunlu ve Safevî sarayın-da iken tanıdığı ve şiirlerine nazîreler yaz-dığı tahmin edilmektedir. Köprülü ise bu şiirlerin nazîre olarak yazılmadığını, vez-ni ve kafiye bakımından adı geçen şair-lerin şiirlerine benzediği için Hacı Kemal tarafından nazîre kabul edilmiş olabile-ceğini ileri sürer (*DEFM*, VIII/5, s. 98). Fu-zûlî'nin tahmîs ettiği, "Ger senünçün kıl-mayam çâk ey büt-i nâzûk beden" mis-rayıyla başlayan beş beyitlik gazeliyle yedi bentlik "Dedim dedi" müseddesinin bir bölümü dışında tezkirelerde şiirlerinin bulunmaması (bu iki şiir için bk. a.e., VIII/5, s. 125-126, 131-133), Osmanlı tez-kire yazarlarının onun şiirlerini toplu ola-rak görmediğini düşündürmektedir.

HABİB b. ZEYD

(حبیب بن زيد)

Habîb b. Zeyd b. Âsım el-Hazrecî (ö. 11/632)

Müseylimetülkezzâb tarafından şehid edilen sahâbi.

Medineli ilk müslümanlardan olup ba-bası Zeyd b. Âsım ve savaşlarda göster-diği yiğitlikle tanınan annesi Ümmü Umâ-re de sahâbidir. Babası, annesi ve karde-şi Abdullah ile birlikte İkinci Akabe Bia-tı'nda bulundu. Başta Uhud ve Hendek olmak üzere bütün gazvelere katıldı.

Hz. Peygamber vefatına yakın günler-de Habîbî Müseylimetülkezzâb'a elçi ola-rak gönderdi. Müseylime ondan Resûl-i Ekrem'in peygamberliğini kabul edip et-mediğini öğrenmek istedi. Habîb kabul ettiğini söyleyince, "Benim peygamberli-ğime de inaniyor musun?" diye sordu. Bunun üzerine Habîb sağır olduğunu ve ne dediğini anlamadığını söyledi. Müsey-lime sorusunu birkaç defa tekrar edip de Habîb'den hep aynı cevabı aldığı için onu organlarını tek tek keserek öldürdü.

Bazı rivayetlere göre ise Habîb ve Ab-dullah b. Vehb el-Eslemî, Hz. Peygam-ber'in Vedâ haccından sonra vergi top-lamak ve İslâm'ı tebliğ etmek amacıyla Umman'a gönderdiği Amr b. Âs ile bir-likte bulunuyorlardı. Resûl-i Ekrem'in vefatı üzerine Medine'ye dönerken Mü-seylime ile karşılaştılar. Diğerleri kaçıp kurtulurken Müseylime, Abdullah b. Vehb ile Habîb b. Zeyd'i esir aldı. Abdullah onun peygamberliğini kabul eder görü-nerek canını kurtardı; Habîb ise buna